

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مسئله شناسی و رصد محیطی مساجد

مرداد ماه ۹۷

مرکز رسیده گاه به امور مساجد

مقدمه

جایگاه مسجد به عنوان يك نهاد فرهنگي

اثر گذاري بر اساس اصول ارزشي خود

هدف يك نهاد فرهنگي

سياستگذاري صحيح و هوشمندانه فرهنگي اجتماعي

لازمه اثرگذاري يك نهاد فرهنگي

رصد محيطي و شناخت دقيق مسئله ها

لازمه سياستگذاري صحيح

نقطه آغاز سياستگذاري و برنامه ريزي فرهنگي

مسئله شناسي

معضل چیست؟

- معضلات، معلولند و مسایل علت هستند.
- معضلات آنچه مشهودند و بروز کرده اند و مسایل زمینه هایه هستند که وجود دارند و معضلات از آنها سرچشمه میگیرند.

مقصود از رصد چیست؟

- رصد به معنای تماشا کردن به صورت مستمر
- مقصود ما از رصد فرهنگه، پایش محیط پیرامونه مسجد از حیث ویژگیه ها ، تغییرات و مسئله هاه فرهنگه است.
- رصد فرهنگه به نوعه همان مسئله شناسه فرهنگه است با قید استمرار و پایش مستمر.

لوازم و مقدمات مسئله شناسی و رصد فرهنگی در مسجد

✓ عزم جدی برای احیا هویت و کارکرد های اصیل مسجد و پرهیز از نگاه حداقلی

✓ نگاه برنامه محور به ویژه رویکرد های برنامه ریزی استراتژیک در مسجد

✓ نگاه مخاطب محور به عملیات فرهنگی اجتماعی مسجد و طبقه بندی و طیف بندی مخاطبان (بر اساس سن، جنسیت، گروه های صنفی، تحصیلی و...)

✓ وقتگذاری امام جماعت و سایر کارگزاران مسجد

✓ توجه به ظرفیت های قابلیت های مسجد

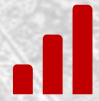

مراحل مسئله شناسی

مرحله اول: گردآوری داده های میدانی از جامعه ی هدف

مرحله دوم: تحلیل و بازتحلیل داده های گردآوری شده

مرحله سوم: کشف روند ها، تغییرات و زمینه ها

مرحله چهارم: نیازسنجی و اولویت گذاری

مرحله پنجم: همفکری و هم اندیشی نخبگانی برای پیدا کردن راهکار های برون رفت

مرحله اول

گردآوری داده های میدانی از جامعه ی هدف

مراجعه به آمار و اطلاعات

(به ویژه در نهاد های مرتبط اجتماعی یا شهرداری ها یا معاونت فرهنگی مرکز مساجد)

حضور خود فرد

(به ویژه امام جماعت) در محیط که از آن به تجربه زیسته تعبیر می شود

استفاده از تجربه زیستی دیگران

(به ویژه در خصوص محیط هایی که امکان حضور امام وجود ندارد) بهترین راه مراجعه به گروه های مرجع در هر یک از اصناف و اقشار است، مثلا تشکل های صنفی، افراد مسجدی از هر صنف، فعالین امور فرهنگی و اجتماعی

تبیین اجماله مهمترین روش

تجربه زیستی

تعریف

روش تجربه زیستی به عنوان بهترین روش مسئله شناسی فرهنگی اجتماعی به نوعی درک مستقیم از واقعیت های اجتماعی و آگاهی از واقعیت های اجتماعی و آگاهی بی واسطه است که امکان کسب داده های میدانی را برای فرد فراهم میسازد.

فرصت های تجربه زیستی برای امام جماعت

تعامل با همسایگان

ایاب و ذهاب به مسجد

سکونت در محل

حضور در مراسم مرتبط با
غم و شادی ساکنین محل

حضور در بازار و مراکز خرید

حضور در محیط های اجتماعی
مرتبط با اقشار و اصناف

تبيين اجمالء مهمترين روش

ویژگی های ممتاز تجربه زیستی نسبت به سایر روش ها

کسب شناخت ملموس و شهودی از مسئله ها

درون نگری همدلانه

تسهیل ایفای نقش و مداخله ی مثبت در رفع آسیب ها
در مرحله عملیات برنامه ای مسجد

مرحله دوم

تحلیل و بازتحلیل داده های گردآوری شده

تشکیل گروهی از نخبگان فرهنگی اجتماعی مسجد

(معلم و فرهنگی-استاد دانشگاه- طلبه و روحانی-مربی مهد-کادر بهزیستی- فعال فرهنگی اجتماعی و...)

تشکیل جلسات هم اندیشی به صورت مستمر (حداقل ماهانه)

دعوت از مسئولین نهادهای مرتبط در جلسات فوق

مرحله سوم

کشف روند ها، تغییرات و زمینه ها

شناخت تاریخچه محل و منطقه

شناخت نهادهای فرهنگی اجتماعی محله و منطقه

استمرار جلسات هم اندیشی نخبگانی با موضوع کشف روند ها، تغییرات و زمینه ها

استخراج شبکه علیت و شبکه مسائل

- ❖ عوامل مولد
- ❖ عوامل محرك و زمینه ساز
- ❖ عوامل تداوم بخش
- ❖ علل و عوامل اصلی و فرعی

مرحله چهارم

نیازسنجی و اولویت‌گذاری (الگوهای نیازسنجی)

هدف محور (متناسب با اهداف و آرمان‌ها)

توافق محور (متناسب با میل و نیاز مخاطب)

مسئله محور (متناسب با معضلات و مشکلات)

مدل ترکیبی (توجه هماهنگ به هر سه محور فوق و سپس هدف‌گذاری برنامه‌ای)

مرحله پنجم

همفکری و هم اندیشی نخبگانی برای پیدا کردن راهکار های برون رفت

استمرار فعالیت جلسه ی هم اندیشی فوق الذکر برای استخراج راه کارهای برون رفت و مواجهه با مسائل

تهیه فهرست پیشنهادات توسط کار گروه

ارائه فهرست پیشنهادات به شورای فرهنگی یا هیئت امنای مسجد

تبدیل فهرست پیشنهادات به برنامه (راهبردی و بلند مدت یا عملیاتی و کوتاه مدت)

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ
وَجْعَلْهُمُ الْبَرَّةَ الْبَرَّةَ